

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

เป็นที่น่าสังเกตว่าการติดต่อสื่อสารในสังคมไทยปัจจุบันมีการใช้ภาษาต่างประเทศปนในภาษาไทยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการใช้ภาษาอังกฤษปนกับภาษาไทยในบทสนทนาในชีวิตประจำวันกันอย่างแพร่หลาย ดังภาพที่สามารถเห็นได้ทั่วไปจากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์และวิทยุ ตัวอย่างเช่น “จึงเขียนยันตะเกาะหลังคาโลกอบบิทะโลลามะ” “ประมุขชุปเปอร์คอมพิวเตอร์กรมอุตสาหกรรมนี้มีปัญหา” “มิวสิคเบรค” “เรดิโอโหวต” “เสียงจากเด็ก สะพานเชื่อมความคิดบนอินเทอร์เน็ต” (มคินฮสุคส์ปดาคห์ 5 พค. 2538)

ปรากฏการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นเรียกว่า “การปนภาษา” ซึ่งหมายถึงการรวม 2 ภาษาไว้ใน 1 ประโยก “Language mixing refers to the combining of elements from 2 languages in a single utterance” (Redlinger and Park 1980:339) ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “การปนภาษา” ในความหมายที่รวมความถึงการใช้คำที่ยืมจากภาษาอังกฤษที่เข้ามาในภาษาไทย เช่นคำว่า ลิปสติก มอเตอร์ไซค์ บัสเลน หรือวิดีโอด้วยเพราะเป็นการยากมากที่จะแยกคำยืมออกจากการปนภาษาอย่างเด็ดขาด ถึงแม้คำยืมจำนวนมากจะปรากฏในพจนานุกรมไทยและผ่านการปรับเปลี่ยนรูปคำ เสียงและความหมายให้เข้ากับรูปแบบของภาษาไทย เช่น บักเดรี ซึ่งหมายถึงพืชเล็กจำพวกหนึ่งซึ่งเห็นด้วยตาเปล่าๆ ไม่ได้ แต่ก็ยังมีคำยืมอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้เข้าสู่การปรับเปลี่ยนให้เข้ากับภาษาไทยและยังไม่มีปรากฏในพจนานุกรมไทย เช่นคำว่า แมนชั่น หมายถึงคฤหาสน์หรือตึกใหญ่สำหรับแบ่งให้เช่า หรือ เมาส์ หมายถึงอุปกรณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ดังที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่า หากแยกการยืมกับการปนภาษาออกจากกัน อาจทำให้เกิดความสับสนว่าคำที่ยังไม่ได้บัญญัติในพจนานุกรมเป็นคำยืมหรือไม่ ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมานี้เองผู้วิจัยจึงตัดสินใจรวมการยืมไว้ในความหมายของการปนภาษา

ดังนั้นการใช้คำที่มาจากภาษาอังกฤษในกรณีใดก็ตามจะถือว่าเป็นการปนภาษาไม่ว่าจะมีการปรับการออกเสียงให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาไทย เช่นในคำว่า โฮเต็ล (hotel) ฟุตบอลล

(football) ซึ่งคนไทยมักปรับการออกเสียงพยัญชนะท้าย [l] ให้เป็นพยัญชนะท้าย [n] คือการออกเสียงเป็นฟุตบอล โสเด้น หรือไม่มีการปรับระบบเสียงให้เข้ากับภาษาไทย เช่น เบียร์ ไคนาโม เป็นต้น

โดยส่วนมากแล้ว การศึกษาเรื่องการปนภาษามักศึกษากันในกลุ่มประเทศทางซีกโลกตะวันตก อาทิเช่นการปนภาษาของชาว Hispanic ที่ศึกษาโดย กัมเปริชและเฮอรันั้นเดซ-ชาเวซ (Gumperz and Hernandez Chavez 1972) ชลิตเตอร์ (Schlyter's 1988) ศึกษาการปนภาษาของเด็กที่มีพ่อหรือแม่เป็นชาวฝรั่งเศสหรือมีพ่อหรือแม่เป็นชาวเยอรมัน อาร์นเบิร์ก และ อาร์นเบิร์ก (Amberg and Amberg 1984) ศึกษาสมรรถนะทางภาษาของเด็ก ซึ่งจะได้อีกด้วยโดยละเอียดในบทที่ 2 อย่างไรก็ตาม แม้งานต่าง ๆ นั้นจะมีความหลากหลายแต่ไม่มีงานใดที่ศึกษาการปนภาษาในการเรียนการสอน ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงเรื่องการปนภาษาในขณะที่อาจารย์แต่ละกลุ่มทำการสอน โดยศึกษาจากอาจารย์ที่สอนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยศึกษาอย่างละเอียดว่าในแต่ละกลุ่มมีการปนภาษาในการสอนมากน้อยต่างกันอย่างไร มีความหลากหลายในการใช้ชนิดของคำ (part of speech) และมีการปรับชนิดของคำให้ถูกต้องตามไวยากรณ์อังกฤษหรือไม่ รวมทั้งศึกษาว่าพฤติกรรมในการปนภาษาของอาจารย์ว่ามีความสอดคล้องกับทัศนคติเกี่ยวกับการปนภาษาหรือไม่ อย่างไร และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากอาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตามที่กล่าวมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยในการบรรยายของอาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทยและรัฐประศาสนศาสตร์

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการปนภาษาดังกล่าว ในด้านรูปแบบและความถี่ข้ามกลุ่มสาขาวิชา

1.2.3 เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการปนภาษาของอาจารย์ ว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทัศนคติที่มีต่อการปนภาษา

1.3 สมมุติฐาน

1.3.1 ในด้านรูปแบบการปนภาษา อาจารย์ที่สอนวิชาภาษาอังกฤษมีความหลากหลายในการใช้ชนิดของคำและปรับชนิดของคำตามไวยากรณ์ภาษาอังกฤษมากกว่าอาจารย์อีก 2 กลุ่ม

1.3.2 กลุ่มอาจารย์ที่สอนวิชาภาษาไทย มีการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทย ในความถี่ที่ต่ำที่สุด

1.3.3 พฤติกรรมการปนภาษาของอาจารย์ มีความสอดคล้องกับทัศนคติเกี่ยวกับการปนภาษา คือ ถ้ามีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการปนภาษาก็จะมีการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยมาก แต่ถ้ามีทัศนคติทางลบเกี่ยวกับการปนภาษาก็จะมีการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยน้อย

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

1.4.1 ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คืออาจารย์จากคณะมนุษยศาสตร์ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทย และอาจารย์จากคณะสังคมศาสตร์ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์เป็นตัวแทนในการศึกษา (ดูคำอธิบายเพิ่มเติมในหน้า 13 หัวข้อ 3.1.1)

1.4.2 การปนภาษา ในการวิจัยหมายถึงการพูดข้อความภาษาอังกฤษปนในภาษาไทย โดยไม่คำนึงว่าข้อความนั้นเป็นคำยืมหรือไม่และจะเป็นคำ วลีหรือประโยคก็ได้

1.4.3 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ลักษณะทางเสียง ในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ปนในภาษาไทยของอาจารย์แต่ละคน

1.4.4 ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จะมีการพูดภาษาอังกฤษในเนื้อหาของวิชาที่ไม่ถือว่าเป็นการปนภาษาอยู่ด้วยซึ่งเป็นข้อความที่อาจารย์ต้องพูดออกมาเนื่องจากเป็นเนื้อหาในบทเรียน เช่น ในสถานการณ์ที่มีการเขียนอังกฤษ (dictation) ข้อความที่ใช้ในการเขียนอังกฤษ หรือการอธิบายศัพท์ที่อยู่ในวิชา ผู้วิจัยจะไม่นับว่าเป็นการปนภาษา ดังนั้นในสาขาวิชานี้ผู้วิจัยจึงเลือกเฉพาะคำ วลี และประโยคที่อาจารย์ใช้ปนภาษาในการสอนเท่านั้น

1.5 ประโยชน์ในการวิจัย

1.5.1 สะท้อนให้เห็นความหลากหลายในการใช้ภาษาของคนไทย

1.5.2 ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของภาษาต่างประเทศที่เข้ามามีบทบาทในภาษาไทย

1.5.3 เป็นแนวทางการศึกษาเรื่องการปนภาษาในรูปแบบอื่นๆต่อไป